

Agerdyrkningsberetning.

(Fra den sidste Halvdeel af September.)

Under denne Titel agter Red. ved Slutningen af hvert Hefte at meddele de nyeste Efterretninger fra alle Landets Egne om Fremgangen af Markarbeiderne, Sædens og Græssets Udvikling, Høstens Udfald, Besætningens Tilstand og hvad der ellers maa kunne antages at interessere Landbostanden. Redaktionen har modtaget Løfte om Understøttelse fra dygtige og paalidelige Landmænd rundt om i Landet, og haaber derfor at kunne meddele nøiagtige og nogenlunde fuldstændige Efterretninger fra Landets forskjellige Egne; dog vil enhver Meddelelse fra en bekendt og paalidelig Mand, der kommer Redaktionen i Hænde inden den 23de i Kvartalets sidste Maaned, blive modtaget med Tak og benyttet til at fuldstændiggjøre Beretningen.

Da vi sidste Gang havde Leilighed til at henvende os til dette Tidsskrifts Læsere vare de Efterretninger vi kunde bringe om Udsigten til Høsten fra de fleste Steder i Landet ingenlunde glædelige. Et høist ugunstigt Foraar og en regnløs For sommer havde ødelagt en stor Deel af Vintersæden, og hæmmet det tilbageblevne saavelsom Vaarsæden i Værten, saa at man i mange Egne frygtede Misværet. Kort efter St. Hansdag indtraadte imidlertid paa Verne en Forandring i Veiret, og Julimaaned var meget gunstig for Vegetationen ved afverlende Regn og Varme; anderledes var Forholdet i det nordvestlige Jylland, hvor man indtil Midten af Juni havde havt et meget frugtbart Veir, men derefter indtraadte en længere Tørke, som satte Alt tilbage. Der er derved bleven mere Overeensstemmelse mellem Høstens

Udfald i de forskjellige Dele af Landet, end man af den forrige Beretning skulde vente.

Høstveiret har i det Hele været heldigt, rigtignok indtraf Regnveir i den sidste Uge af August og de første Dage af Septem-ber, men det afløstes af et vedvarende varmt og friskt Veir, som gav Enhver, der ikke havde forhastet sig med Høsten, Lei-ghed til at faae Sæden godt i Huus.

Salmindelighed gjelder det om Høstens Udfald i hele Lan-det: at Afgrøden fylder langt mindre end de nærmest foregaaende Aar, navnlig gjælder det om Vintersæden, der baade var tynd og kortstraaet, men det er ogsaa Tilfældet med Vaarsæden, der dog hvad Kornudbyttet angaaer antages at ville give et Middelsubbytte.

Hvad der foruden det ugunstige Foraarsveir har bidraget meget til et mindre godt Udfald af Høsten er den umaade-lige Masse Insekter af alle Slags, som iaar har an-grebet Sæden; Bladfryb har pletviis ødelagt Urter og Biffer (den saakaldte Mor); Oldenborrelarver have angrebet Sædens Rødder saa at Hvede og Byg paa mange Steder ved Meinin-gen gif op med Røden, og Jorden var aldeles uden Stub; det samme gjelder ogsaa paa mange Steder om Kløver og Græs-jord; en Landmand paa en mindre Gaard i det sydlige Sjæl-land har af sin Brakjord indtil midt i Juli opsamlet 91 Lpd. Oldenborrelarver, der anvendtes som Foder for Sviin og Fjer-træ; fra det nordlige Sjælland anfører en Landmand, at paa 9 Tdr. Land, der var besaaet med Havre ublagt med Kløver, saaes efter Meinigen kun pletviis Stub og næsten ikke en eneste Kløverplante, Jorden saae ud som nypløiet, og ved nøiere Undersøgelse fandtes Larverne i utrolige Masser. Denne Fiende viser sig navnlig i Nærheden af Skovene, og især skulle de Marker, der ligge umiddelbart ved Egeskove, lide deraf. Foruden disse Insekter have Jordblopperne iaar været meget flemme mod de unge Røe-, Kaa- og Rapsplanter; Billerne have huseret flemt i Rapsblomsterne, og senere have de saakaldte graa Snegle

viist sig, hvoraf en Landmand meddelede, at han ved een Turnipsplantes Rod fandt 17 Stykker paa eengang.

Rapsen har iaar kun givet et daarligt Udbytte, de fleste Steder blev den ompløiet i Foraaret, og af den der blev staaende erholdtes paa de fleste Steder kun ringe Fuld.

Hveden var i Foraaret meget lovende, men leed saameget af Kulden og den senere Tørre, at den ikke kunde ophjælpes ved det senere gunstige Veir og maa derfor ansees for at være ikke saa lidt under en Middelhøst.

Rugen viste sig allerede fra Foraaret af meget simpel, og man kunde ikke vente meget af den; da imidlertid over hele Landet et godt Veir indtraf i Drætiden ere Arene blevne godt fjernefattede, men Afgrøden bliver i hvert Tilfælde under en Middelhøst og Halmen kort, saa at der iaar vil blive Mangel paa Langhalm.

Bygget er den af alle Sædarter, som overalt er falden bedst ud, hvad der er meget heldigt, da der iaar er faaet meget Byg, hvor Raps og Vintersæd blev ompløiet. Afgrøden kan vistnok hvad Kornet angaaer sættes lig, om ikke over en Middelhøst, og er dertil i det Hele vægtig og af god Bestaaffenhed.

Om Havre og Orter lyde Beretningerne meget forskjelligt, paa nogle Steder anseer man disse som den bedst lyffede Deel af Vaarsæden, paa andre klager man over et ringe Udbytte, dog tør man vel af disse Sædarter regne paa en Middelaflagrøde.

Boghveden er overalt lyffedes ganske fortrinlig, og man erindrer ikke i 20 Aar at have havt en saa rig Høst.

Kartoflerne lide overalt, med Undtagelse af enkelte Dele af Vestjylland, af den sædvanlige Sygdom, men Udbyttet synes at være noget større end i de foregaaende Aar. De andre Rodfrugter have ialmindelighed lidt meget af den tørre For-sommer, Jordblopperne og senere af Dorn, man gjør derfor ikke iaar Regning paa stort Udbytte af dem.

Hvafgrøden har været langt under et Middelaar dels fordi Markerne gaved mindre, og dels ogsaa fordi man af Man-

gel paa Græs var nødt til at afgræsse endeel af Marken, som var bestemt til Slet; men Eftersejten har været god, og begge Dele ere bjergede godt.

Græsningen har til flere Tider af Sommeren været knap, dog forskjellig i de forskjellige Egne; Udbyttet af Meierierne har derfor været ringere end i sædvanlige Aar.

Om Befætningens Sundhedstilstand høres ingen Klager, det synes endog at fremgaae af Beretningerne, at den i det Hele er i godt Hul, og at den knappere Græsning kun har indvirket paa at formindskke Produktionen; med Hensyn til Sviin er det meget heldigt at det iaar er et rigt Aldenaar, hvorved man paa mange Steder i lang Tid vil kunne holde Gaardsvinene paa Skov og derved spare ikke lidet Kjernefoder.

For Brakmarkens Behandling har Sommeren været meget gunstig, og Vintersæden er næsten overalt kommen i Jorden under heldige Forhold; kun den unge Raps har paa sine Steder lidt af Jordlopper, og enkelte Stykker ere ompløiede og besaaede med Hvede.

Maa man end saaledes erkjende, at Høsten staaer under et Middelaar, saa tro vi dog ikke at Landmændene, og især de større, have Grund til at beklage sig. Fodermassen er vistnok langt ringere end i de nærmest foregaaende Aar, men Foderet er velbjerget og vil uden al Tvivl være langt brøiere end Tilfældet var isjor, da Udviklingen har været mere normal og Straaet er finere; dertil kommer at Byghalmen, som jo næsten overalt endnu udgjør den vigtigste Deel af Dvægets Vinterfoder, er temmelig rigelig, ligesom man ogsaa paa mange Steder har høstet en betydelig Mængde Græs-foder. Hvis derfor Efteraaret vedbliver at være mildt, saaledes at man ikke behøver at binde Dvæget tidligt ind, og den tilbørlige Defonomi med Hensyn til Foderets Anvendelse iagttages, behøver man neppe at være Frygt for Fodertrang. Kornets Dvalitet er i hvert Tilfælde fortrinlig, endnu er der kun udtærsket Vintersæd, men med dennes Vægt er man særdeles veltilfreds; saaledes naaer Campinerugen paa flere Steder en Vægt af 126 P.

holl., medens den ellers sjelden overstiger 117 Pd., ja enkelte Steder skal Rugen naae en Bægt af 132—134 Pd. holl., altsaa overgaae Hveden i almindelige Aar. Ogsaa Bygget vil vistnok, hvor det ikke var tvemodent, som rigtignok paa ikke saa Steder var Tilsældet, naae en betydelig Bægt.

Men dertil kommer, at alle Landmandens Produkter iaar ere affættelige til meget høie Priser. Korn, Smør, Uld, Heste, Kreaturer, Sviin o. s. v. have naaet en Priis, som næsten er ængstelig, da man ikke forstaaer hvorledes Arbeidsklassen paa Landet og Kjøbstædbefolkningen skal komme ud af det ved saa dyre Levnetsmidler.

For Landmændene har dette Aar i flere Henseender været meget lærerigt, da Følgerne af Markens gode eller slette Behandling næsten overalt har vist sig tydelig ved Høstens Udfald; enhver Mangel, hvad enten den bestod i, at Jorden var mindre vel behandlet, eller Arbeidet var udført paa en upassende Tid, er bleven straffet, og paa mange Steder straffet haardt. En saadan kraftig Paamindelse er at betragte som Fingerpeg fra Forshynet, der forhaabentlig ikke ville hengaae upaaagtede.

I det vi nu gaae over til næiere at gjøre Regnskab for Beretningerne fra de forskjellige Dele af Landet, kunne vi ikke undlade at gjøre opmærksom paa, at det er forbundet med større Vanskelighed end sædvanligt, at give en kort Oversigt over Beretningernes Indhold, da disse selv fra nærliggende Egne ofte lyde meget forskjelligt, hidrørende deels fra den forskjellige Cultur, deels ogsaa fra andre Omstændigheder, og navnlig hvorvidt heldige Jordensbygger ere faldne i den ellers regnløse Tid. Vi tør derfor ingenlunde smigre os med, at det skulde lykkes i den efterfølgende Oversigt, at give et fuldkomment nøiagtigt Billede af Forholdet, men vi haabe dog, at det ikke skal afvige meget fra Høstens almindelige Udfald i den omtalte Egn.

I det nordlige Sjælland fylder Rugen og Hveden neppe Halvdelen mod et almindeligt Aar, men skjepper godt, saaledes at hvor man ellers har 2 Tdr. Sæd af et Læs kan man iaar regne 3 Tdr. Rugen vil dog kun saa Steder give

mere end 8—9 Fjold; Hveden er paa enkelte Steder næsten aldeles mislykket, men paa de Steder, hvor den har lidt mindre er den dog givtigere end Rugen; der har ikke vist sig nogen kjendelig Forskjel mellem den alm. brune Hvede og Manchesterhveden, hvilken sidste nu almindelig dyrkes. Bygget har vel ikke fylbt saa godt som sædvanligt, men Straaet er godt og vel kjernefat saa at man idetmindste gjør Regning paa en Middelhøst, og Kornet bliver vægtigt og smukt; Chevalierbygget, der dyrkes meget i Kallundborgegnen, har paa Grund af sin senere Udvikling Fortrinet for de tidligere modnede Bygsorter. Havre og Grter have vist sig forskjelligt; enkelte Steder angives Udbyttet at være under en Middelhøst, andre Steder derover, navnlig have Grterne hvor de ikke lede af Bladtryk under Blomstringen (Mor) ialmindelighed givet endog rige Afgrøder; af Havre have især en paa Abellersborg for 3 Aar siden fra Skotland indført Havresort iaar givet et rigeligt Udbytte. Raps dyrkes nu kun meget undtagelsesviis i det nordlige Sjælland; den har iaar givet et daarligt Udbytte, og hvad der er saaget i dette Efteraar er for en stor Deel fortæret af Jordlopper og ompløiet. Vintersædens Nedlægning er ialmindelighed tilendebragt under gunstige Forhold, og Tærken naattet spirer Sæden godt; paa mange Steder er Rugen alt grøn uden at have lidt af Larver, som man tidligere var noget frygtsom for. Paa de Steder hvor Vintersæd skulde følge efter Raps eller Biskehavre vare imidlertid tidligere Larverne tilstede i saa stor Mængde, at enkelte Landmænd have ladet dem samle efter Ploven. Kartoffelmarkerne vedligeholdt deres grønne Farve indtil midt i August, dog tydede de saa Blomster og endnu færre Frøhuse paa en abnorm Udvikling; da visnede Toppen og Eygdommen indfandt sig overalt, dog i noget forskjellig Grad; hvor stor Deel af Knolten der vil ødelægges, derom kan man endnu ikke have nogen bestemt Mening; Udbyttet af de andre Rodfrugter er ikke heller meget lovende.

Udbyttet af Meierierne har været mindre end sædvanligt, da Dvæget ialmindelighed ikke kom paa Græs i nogen

kræftfuld Tilstand, og Græsningen til mange Tider af Sommeren har været meget knap. Man har saaledes, for at anføre et specielt Exempel, paa Hovedgaarden Abelersborg ved Holbæk af 270 Rver, i de 4 Maaneder fra Mai til August begge inclusive, havt 9489 Kander Melk mindre end ifjor i samme Tidrum.

Fra det mellemste og sydlige Sjælland ere Efterretningerne noget forskellige, i det Hele synes Høsten at være falden slettere ud end i det nordlige, navnlig klages meget over Vintersæden, som selv paa velbyrkede Gaarde, hvor man ellers har udmærkede Afgrøder, kun fylder $\frac{1}{3}$ mod sædvanligt, og kun giver det Halve i Skjeppen, men Kjernens Dvalitet er fortræffelig. Bygget vil, hvor det ikke har lidt af Oldenborrelarver, og hvor det ikke var saaet for tidligt i ubeqvem Jord, i det hele give et Udbytte, der snarere staaer over end under en Middelhøst; Foderet er i hvert Tilfælde langt kraftigere end forrige Aar og Kjernen er fuld uddannet, god og vægtig, selv det Byg, der først kom op efter St. Hansdag og længe holdt sig grønt, var modent (om end først efter at det blev afhugget) i de varme Dage af Septbr. Havren er paa sine Steder fortrinlig, men paa mange Steder kom den kun tynd op og da den formedelst Torken ikke kunde sætte Sidesud har Udbyttet været under en Middelhøst. Grterne og Bikkernerne have i en temmelig Grad lidt af Mor, saa at man flere Steder foretrak at afhugge dem grønne til Foder. Kartoflerne have her iaar overalt lidt af Sygdommen, dog synes Udbyttet ikke at være saa ringe; Roerne, som dog kun hist og her dyrkes, love nu et bedre Udbytte end man tidligere havde ventet, men deres Quantum er alt for ringe til at det kunde have nogen synderlig Indflydelse paa Fodermassen.

Om Udbyttet af Meierierne ere Efterretningerne noget modsigende; paa de Gaarde, hvis Jorder ere i en kraftig Tilstand og hvor der ikke holdes for stor Besætning, har man været veltilfreds med Udbyttet, og venter sig meget af Eftergræsningen; men ialmindelighed har dog Udbyttet været ringere end forrige

Aar, og navnlig hvor Græsmarkerne have lidt af Oldenborrelarver, og Dvæget ved Afgræsningen har trukket Græsset op med Roden. Slagtelammene, der ikke give en ubetydelig Indtægt navnlig hos Bønderne, have iaar været ualmindelig fede. — Man er paa mange Steder ikke uden Frygt for Fodermangel og gamle Køer kunne derfor kjøbes for 14—15 Rbd. Stykket.

I det sydlige Sjælland synes den ubetydelige Raps, der er saaet, at staae godt; fra en Gaard i det mellemste Sjælland meddeles, at den Raps der saaedes strax efter Regnen den 13de og 14de Juli staaer meget godt, medens den der saaedes den 16de og 17de Juli, for en Deel er ødelagt af Jordlopper, og er ompløiet og Marken besaaet med Hvede. Nedlægningen af Vintersæden er nu endt og er overalt foregaaet under meget gunstige Omstændigheder.

Paa Samsø, hvor Regn paa ubetydelige Byger nær ubleev til den 16de Juli, har Kornhøsten kun været maa- delig, idet den hvad Straaet angaaer ansættes til $\frac{1}{3}$ under et Middelaar, og med Hensyn til Kærnen $\frac{1}{4}$ derunder. Rapsen har givet en Middelhøst, men Dyrkningen deraf er saa ubetydelig, at hele Produktet vel neppe udgjør 500 Tdr. Kærterne have været fuldkommen saa gode som i et almindeligt Aar, men Dyrkningen af disse er ikke heller betydelig. Kartoflerne have givet et godt Udbytte, men da de ere angrebne af Sygdomme, søge Producenterne at sælge dem saa hastigt som muligt og flere Ladninger ere opkjøbte til 1 Rbd. Tønden; Runkelroerne, der dog kun dyrkes i ringe Udstrækning, have siden Regnen indtraf forbedret sig meget og tegne nu ret godt.

Endsfjøndt Høhøsten var simpel, har dog Græsningen holdt sig ret godt, saa at Udbyttet af Meierierne har været godt; men for Bønderne bestaaer Hovedindtægten i Salget af Dvæ og unge Køer til de sjællandske Meierier, og da man af Mangel paa Foder bliver nødt til at sælge flere end man pleier, er man ikke uden Frygt for at Priserne skulle trykkes, og Udbyttet af Besætningen saaledes forringes.

Vinterfæden er paa Grund af den silbige Høst saaget senere end man ellers pleier, men er dog nedlagt under heldige Forhold. Den unge Raps, der jævnlig fik Regn efter Saaingen, tegner i det Hele godt.

Paa *Moen* og *Laaland* og som vi have Grund til at troe ogsaa paa *Falster*, hvorfra vi denne Gang savne Beretning, er Høsten vel i det Hele falden bedre ud end man tidligere havde ventet, men er dog langt under et Middelaar; man regner at der er høstet $\frac{1}{3}$ mindre end i et almindeligt godt Aar. Rug dyrkes kun i ringe Mængde og den meste blev omploiet i Foraaret; hvad der er bleven tilbage har givet ret godt, dog antager man, at der neppe bliver nok til Brødforn. Hvede har været usædvanlig kort og tynd, navnlig paa de stærke Leerjorder, og det var ikke usædvanligt at træffe Marker, som kun gave 1—2 Læs pr. Td. Land; det var især den saakaldte *Magdeborger-Hvede*, som i de senere Aar dyrkedes meget paa *Lolland* paa Grund af sin Givtighed, der iaar blev saa kort, at den paa *Steder*, hvor den ellers har været udmærket, kun blev $\frac{1}{2}$ Alen lang. Bygget fik efter Midsummerregnen en overordentlig Fremgang, det fylder ret godt og man ventede ogsaa at det vil give godt ved Udtærkningen, kun er det blevet silbig modent og paa mange *Steder* tvægrødet, man har navnlig haft megen Vanskelighed med at faae *Chevalierbygget* tørt, da det saa seent kom i *Groning*. Havren kan ansættes til en almindelig *Middelhøst*. Af *Grter* have de tidligere Sorter givet bedst, de silbigere blive under Blomstringen angrebne af *Bladluus*, hvorved en Deel af Bælgætningen hindredes; paa *Moen* synes det at have været Tilfældet i hviere Grad end paa *Lolland*, og *Grterne* give der ved Udtærkningen saa slet, at de fleste *Bønder* iaar ikke kunne sælge *Grter*. Rapsen, der dog kun dyrkes i ringe Mængde, har givet et maadeligt Udbytte. Det samme er Tilfældet med *Kartofler*, hvoraf navnlig de silbigere Sorter ere ganske forværrede. I Beretningerne fremhæves hvorledes *Narsgangen* har vist Nødvendigheden af en bedre Udgravning og *Unsfeligheden* af *Underdrai-*

ning, ligesom ogsaa hvor nødvendigt det er ikke at udtørre Jorden om Foraaret ved gjentagen Pløining, medens man paa velafgravede og græsfrø Jorder ved Anvendelsen af den svenske Harve i Forbindelse med Skarifikatoren kan faae Jorden tilstrækkelig pulveriseret uden at berøve den Vinterfugtigheden, og saaledes bringe Sæden til at spire langt mere eensartet.

Med Udbyttet af Meierierne er man tilfreds, da man nemlig i Forommeren manglede Græs blev endeel af Kløvermarken, som var bestemt til Slet, men kun teguede maadeligt, givet til Dvæget, hvorfor dette i Sommerens Løb, da Regn indtraf ikke har manglet Græs, men da Høavlen har været særdeles ringe (paa Møen regner man saaledes kun at have erholdt eet Læs Kløver pr. Td. Land), vil det paa mange Steder ikke være muligt at overvintre den samme Dvægbesætning som tidligere.

Rugen er saaet i tør og beqvem Jord, Hveden var ved Beretningernes Afgang (den 19de og 21de) endnu ikke saaet, men da Brakmarkerne ere vel behandlede haabede man ogsaa at faae Hveden godt i Jorden. Paa Møen tegner den nye Raps, der iaar er saaet under meget heldige Omstændigheder, godt, skjøndt den paa de fleste Steder er bleven noget rød, og er kommen temmelig tæt op.

Paa Fyen, Laasinge og i nær Langeland synes Høsten at være falden bedre ud end paa Sjælland og Volland. Straaet er dog kort og der er ikke avlet mere end $\frac{2}{3}$ af Halm mod et sædvanligt Aar, men med Hensyn til Fødd svarer Høsten omtrent til et Middelaar, hvad Dvæantiteten angaaer, og Dvæantiteten er særdeles god, Afgrøden er i det Hele kommen meget godt i Huus. Kun paa enkelte Steder have Dibenborrelarver angrebet Sædens Rødder. Hvede og Byg ere ialmindelighed faldne bedre ud end Rug og Havre, og navnlig har det færrabede Byg, der havde meest Nytte af Regnen, udvirket sig godt; Græset dyrkes ikke i stor Maalestok, man venter ikke mange Fødd, men der høres dog ingen Klager over at de ere angrebne af Insekter. Hørrer har givet et mindre godt Produkt. Raps-

høsten er falden daarlig ud, men paa Grund af de høie Kornpriser dyrkes i de senere Aar ikke megen Raps. Kartoflerne have overalt lidt af Sygdommen; af andre Rodfrugter begynder hist og her Runkelroer at finde noget almindeligere Indgang, de ere jatte tilbage ved den lange Tørke, og tegne til at blive smaa; de engelske Glasroer, der dyrkes paa Taasinge og Gulerødderne ved Hofmanskogave love et godt Udbytte.

Havlen har ialmindelighed været ringe og Græsningen navnlig i Forjommeren paa mange Steder knap, saa at Udbyttet af Meierierne har været mindre end forrige Aar. Dvægets Sundhedstilstand er god, fra Taasinge klages dog over, at man i Augustmaaned har havt endeel Ulemper med Saar paa Malkesværnes Dyr og Patter. Vintersæden er i det Hele kommen godt i Jorden og den unge Raps staaer paa de fleste Steder meget lovende.

I Venshyssel er Høsten paa Grund af det heldige Septemberveir tilendebragt omtrent den 18de Septbr., men man er ikke tilfreds med Udsaldet; Vintersæden er navnlig falden slet ud, af den danske Rug og Hvede regner man kun at erholde 3—6 Fold, Provstirungen giver bedre; ogsaa Havren var usædvanlig tynd og kort; Bygget er derimod lykkedes godt og giver et Udbytte af over et Middelaar, navnlig har det i de sidste Dage af Mai og første Dage af Juni saaede serradeede Byg paa de omploiede Vintersædsmarker givet en rig Høst. Ogsaa Urter, der dog kun dyrkes lidet, har givet en meget god Afgrøde, og Vikker en ret tilfredsstillende. Kartoflerne give paa de bedre Jorder usædvanlig store Knolde, saa at Udbyttet vil blive betydeligt større end de foregaaende Aar, og endnu har man ikke mærket noget til Sygdommen.

Udbyttet af Meierierne har vel været mindre end forrige Aar, men vil dog omtrent give som et Middelaar, da Græsset med Undtagelse af Julimaaned har været godt, og navnlig nu er meget rigeligt. Priserne paa Heste og Stude have været ret gode, og da endeel Efteraars- og Fedesvær efterhaanden ere solgte og udsorte er Venshyssel ikke overshyldt med

Kreaturer. Kun antager man, at endeel af de sidste Vinter tillagte Kalve blive slagtede, da deres Antal har været saa særdeles betydeligt, maaskee 4 Gange større end i et almindeligt Aar.

Fra det nordvestlige Sylland (Thisted, Viborg og Ringkjøbing Amter) lyde Beretningerne noget forskjelligt. Høsten er falden langt bedre ud i den nordlige end sydlige Deel af dette Strøg. I Thy er man saaledes meget veltilfreds med Kornhøstens Udfald; Vintersæden er rigtignok ogsaa der kun undtagelsesviis god, men der saaes forholdsviis kun lidt Vintersæd, og den meste blev ompløiet i Foraaret; det serradede Byg, der saaedes istedetfor, stod brillant, og i det Hele fremhæve Beretningerne, hvorledes Erfaringen afgjort taler for at saae Vintersæden tidlig, men derimod ikke forhaste sig formeget med at bringe Vaarsæden i Jorden. I den sydlige Deel af Ringkjøbing Amt er man derimod ingenlunde tilfreds med Høstens Udfald og ansætter den under et Middelaar. Med Hensyn til hele Egnen gjælder det dog ogsaa her, at Afgrøden ikke fylder saameget som sædvanligt, men giver forholdsviis mere Kjerne, Udbyttet kan i Gjennemsnit ansættes som et Middelaar. Rugen er falden mindre godt ud, Bygget giver godt og Havren tildeels meget godt; Boghveden, der dyrkes meget paa de skarpe Jorder, er lykkedes udmærket godt, og giver et Udbytte, som man ikke i mange Aar har havt Mage til. Kartoflerne ere iaar mere lovende end i de foregaaende Aar, og man haaber et meget godt Udbytte af dem, da Sygdommen hidtil kun har vist sig paa enkelte Steder. Høsten har, med Undtagelse af de sidste Dage i August og de første Dage i September, da der faldt meget heftige Regnskyl, været heldig, og det har kunnet lykkes Enhver, der give vilde sig Tid at saae Afgrøden godt bjerget. Rodfrugter begynder man flere Steder at dyrke, endnu dog kun forsøgsviis, og navnlig har man paa forskjellige Steder med Held dyrket Turnips i aldeles raa Mosejorder, som efter de første Par Pløininger ikke sætte Ukrud; en Landmand anbefaler den gule botfeldiske Roe, som tyndt udsaaet eller

saet i Rader har naaet en Længde af 24 Tommer og en Tykkelse af 5 Tommer; den er fastere i Kjødet og lader sig bedre opbevare end Turnips. Ogsaa Kaal begynder man hist og her at dyrke i Marken til Dvægfoder. Salmindelighed love Rodfrugterne, trods de Besværligheder, som Torken og Jordlopperne i Forsommeren lagde iveien, et ret godt Udbytte.

Udbyttet af Meierierne har navnlig i Eftersommeren været meget godt, og Dvæget har holdt sig ved godt Guldb. Hovedbesætningen er paa mange Steder, især i Thy, Stude; disse ere i saa god Stand, at hvis Dampfskibet kommer til at gjøre en Efteraarstour til England, vil der kunne leveres et ikke saa ganske lille Parti græsfebe Stude, skjøndt Landmændene ialmindelighed ikke have indrettet sig derpaa. I høsten har ikke været stor, men dog ikke heller meget under en Middelhøst, og da Baarsædshalmen baade er god og temmelig rigelig, er der ingen Frygt for Fodermangel; Kreaturpriserne holde sig derfor ogsaa temmelig høie.

Saaeningen af Vintersæd er bleven noget opholdt ved den sene Høst og den stærke Regn i Begyndelsen af Maa-neden; paa de lettere Jorder har desuden viist sig saa mange Larver, at man foretrak at opsætte Saaeningen noget; Sommeren har været heldig for Brakmarkernes Behandling og Mergling. Rapsen, hvis Dyrkning paa opbrudte og merglede Hedejorder udbreder sig, har iaar kun givet et maadeligt Udbytte, men den nye Raps tegner godt.

Med Hedeopdyrkingen strider det godt frem i Vestjylland, ligesom med Plantning især af Naaletræer; selv for Frugttræplantning begynder Bonden at faae mere Interesse. Til Viborg Commune har henligget 5000 Tdr. Land, der tidligere kun brugtes til Lyngslet og Skjæring af Hedetøv, men som nu er indtaget til Kultur; deraf er circa 1000 Tdr. Land bestemt til Skov; til Dyrkning til Private er afhændet c. 3000 Tdr. Land, og de tilbageblevne 1000 Tdr. Land haabes solgt inden Aarets Slutning. Heden er boniteret og Afgiften til Kommunen retter sig derefter. Lysten til Hedeopdyrkning er overhovedet nu stærk, og viser sig baade ved den tiltagende Pris paa uopdyrkede Gaarde, og ved Udparcelleringen af de umaadelige Arealer, der henligge til Gaardene, og intet Aar er der vel i Mands Minde bygget saa meget i Hammerumherred som iaar. Men Følgen deraf er ogsaa, at Mangelen paa Arbeidskraft bestandig bliver mere følelig, baade fordi den bedre Dyrkning tager flere Hænder i Beslag og fordi en Mængde Karle søge at forstæffe sig en selvstændig Stilling ved at købe en Hedeled fra en Gaard, som ofte kan faaes for ringe Pris.

Klagerne over Mangel paa Arbeidsfolk og navnlig Haandværkere ere derfor stærke i denne Egn, og denne Mangel lægger store Hindringer iveien for en mere intensiv Dyrkning; flere Landmænd have derfor besluttet næste Aar at forskrive Arbeidere fra Tydskland navnlig til Mergel-Torve- og Grøftegravning. Allerede iaar er en stor Mængde Arbeidere fra Lippe-Deumold beskæftiget ved de større Teglværker.

Med Hensyn til Østkysten af Jylland gjælder det samme som om hele Landet, at nemlig Vintersæden har været under en Middelhost, og at Fodermængden er langt ringere end sædvanligt; Vaarsæden har derimod givet en jevn og tildeels god Middelhost, navnlig i Henseende til Kjernen. Dette er Hostens Udfald i almindelige Træk, men der er Forskjel hvad de enkelte Egne angaae, og i det Hele synes det, at Hosten har været bedre i den sydlige end i den nordlige Deel af dette Strøg af Jylland. Den tidligsaade Rug og den silbigsaade Vaarsæd har overalt givet den bedste, og ialmindelighed en meget rigelig, Afgrøde; Rugen og Hveden stod i det Hele meget tyndt og fyldte kun lidt, men stjepper godt og Qualiteten er fortræffelig; det tidligsaade Byg led baade af den lange Torve i Foraaret og af et daarligt Veir under Indhøstningen. Udbyttet af dette Aars Afgrøde anslaaes af en Landmand i Aarhusseggen saaledes: Af Straa giver Vintersæden $\frac{1}{2}$ mindre end forrige Aar, Vaarsæden $\frac{1}{4}$ mindre, dog er det mindre Udbytte snarere for lavt end for høit anslaaet; af Kjerne giver Vintersæden $\frac{1}{4}$, Vaarsæden $\frac{1}{2}$ mindre. Qualiteten af alle Kornarter er fortrinlig, baade sund og vægtig. Grterne ere lykkedes godt og give en god Kjerneafgrøde; Vikterne ere ikke overalt komne til fuldkommen Modenhed. Sygdom har Kornet iaar ikke lidt af, baade Brand og Røst ere meget sjeldne; dette er ogsaa Tilfældet i Koldingegnen, hvor ifjor store Stykker Hvede ødelagdes af Røst, iaar har Hveden der været forstaaet for denne Sygdom paa ganske faa Undtagelser nær, og det uagtet der ifjor blev saet megen Hvede, der var angreben af Røst. Kartoflerne ere overalt paa Østkysten angrebne af Sygdommen i større eller mindre Grad. Dyrkning af andre Rodfrugter i det Større finder kun Sted hos Grev Frys, som iaar har saet Turnips paa flere af Gaardene, og anvendt Guano dertil; Roerne ere lykkedes fortrinlig, saa at der vil avles flere tusinde Tønder.

Med Hensyn til Saaningen af Vintersæden, da er Jorden beqvem og Brakmarken i Reglen vel behandlet for at modtage den. Den største Deel af Rugen var allerede saet inden Beretningerne afgik, og endeel var endog kommen op;

den tidligsaade har paa sine Steder taget nogen Skade af Oldenborrelarver, der ogsaa i Sommer paa mange Steder have været flemme nok mod Hvede og Byg. Man er nu ialmindelighed ret ivrig med at saae Vintersæden tidlig bragt i Jorden, ja fra Nærhuuseggen flages endog over, at man i denne Retning gaar for vidt, idet iaar endeel Rug allerede er saadet længe før Augustmaanedes Slutning.

Udbyttet af Meierierne har ialmindelighed været noget mindre end i et sædvanligt Aar. Efteraarsgræsningen lader til at blive meget god. Da Homængden har været ringe, og der overhovedet er et betydeligt mindre Quantum Foder end sædvanligt, saa venter man, at Kreaturpriserne maae dale, endnu er det imidlertid ikke Tilfældet, da Esterpørgselen fra Ulandet er stor og Handelen derfor levende. Studeholdet har ogsaa iaar paa Grund af den gode Affætning til England givet et godt Udbytte.

Endnu skulle vi kun tilføie som noget Særegent, at den islandske Kartoffel, som Landhuusholdningssekselskabet for 2 Aar siden sendte omkring, har holdt sig fri for Sygdommen, idetmindste paa en Gaard i Horsenseggen, hvor de andre Kartoffelarter ere angrebne. Ogsaa har man med Hensyn til Oldenborrelarver der gjort samme Bemærkning som i det nordøstlige Sjælland, at nemlig den Sæd, der staaer i Nærheden af Eggestove er meest udsat for deres Angreb; saasnart Nattefrosten indtræder krybe disse Larver, der sædvanlig opholde sig 1--2 Sommer under Overfladen, dybere ned i Jorden for at undgaae Kulden, og gjøre da senere ikke de unge Planter nogen Skade.

I Nord- og Mellemflesvig maa Kornhøsten i det Hele ansees for tilfredsstillende, dog mindre i Henseende til Straaet end til Kjernen. Rug og Hvede stod vel noget tilbage i Foraaret, men kom sig godt i det frugtbare Sommerveir, og om det end fylder mindre end ifjor saa giver det saameget mere i Skjeppen. Byg og Havre have især paa de lettere Jorder givet en meget god Afgrøde baade til at fylde og skjeppe; paa de koldere, lerede Jorder, hvor der ikke er sørget for Vandafledning, har Afgrøden derimod været simpel. Grterne have været gode og Boghveden giver en Afgrøde, hvis Lige man ikke har seet i mange Aar. Alt Kornet vil afgive en smuk Handelsvare. Kartofflerne ere overalt angrebne; dog Knoldene mindre end Toppen, og Udbyttet er derfor ikke saa ganste ringe. Af anden Rodfrugtdyrkning bruges kun nogle enkelte Steder at ompløie Rugstubbene dybt og deri bredsaae Mairoer, Høstroer eller botfældse Roer.

Dvæget har givet et godt Udbytte, da Græsset vel kom seent, men paa Grund af det frugtbare Veir har holdt sig godt; Høhøsten blev langt bedre end man tidligere havde Grund til at vente.

Underdrainingen begynder at vinde Indgang, man har allerede forsøgt den paa mange Steder om end i det Smaa, og Birkningerne deraf have iaar været meget synlige.

Endnu skulle vi meddele vore Læsere en Beretning, som vi have modtaget fra en dansk Landmand i det sydlige Skaane. Bevarende Mangel paa Regn næsten hele Sommeren har forarsaget, at Afgrøden er langt under middelmaadig. Hveden giver ikke halvt Udbytte mod sædvanligt, Kjernien er dertil daarlig og paa mange Steder er Straaet belagt med Røst. Rugen har paa velcultiverede Jorder og tidlig saaet, givet et ret godt Udbytte, men paa kolde og magre Jorder har det været meget simpelt; i det Hele kan Rugafgrøden kun ansættes til at være under middelmaadig. Bygget var ialmindelighed tyndt med lidt Halm, men god Kjerne, forsaavidt den ikke er tvegrødet; dog vil det saavel som Havre, Urter og Vikke kunne anslaaes til en Middelhøst. Kartoflerne ere angrebne, men synes dog at give bedre Udbytte end forrige Aar. Rodfrugter og Foderværter synes at dyrkes i langt større Omfang i Skaane end hos os, idetmindste er det Tilfældet paa den Gaard, hvorfra Beretningen er kommen, da der iaar dyrkes 14 Tdr. Land med Turnips, 6 Tdr. Land med Kofaal, 3½ Td. Land med Kunkelroer, 1½ Td. Land med Altringhammer Gulerødder, samt et Stykke med Kaalrabi, hvis Areal ikke er opgivet. Kunkelroer og Kaalrabi tegne ikke synderligt godt, men Turnipsen, der er saaet paa brændt Pjær- og Mosejord, bliver meget god; det samme er Tilfældet med Kofaalen og Gulerødderne, de sidste have selv paa middeltør Sandjord naaet en meget antagelig Størrelse.

Meieriernes Udbytte har været mindre end sædvanligt; den første Kløverslet gav neppe halvt Udbytte, Eftersletten er derimod bleven ret god og velbjerget. Dvægets Sundhedstilstand har hele Sommeren været fortræffelig.